

Aan De woordvoerders asielbeleid in de Tweede Kamer

Datum 5 juni 2026
Betreft Commissiedebat Vreemdelingen- en asielbeleid | Donderdag 11 juni 2026

VluchtelingenWerk Nederland
Postbus 2894
1000 CW Amsterdam
Telefoon (020) 346 72 00
info@vluchtelingenwerk.nl
www.vluchtelingenwerk.nl

Geachte woordvoerders,

Ten behoeve van het commissiedebat op donderdag 11 juni a.s. vraagt VluchtelingenWerk uw aandacht voor de volgende punten:

- De situatie in Ter Apel
- Plan van aanpak achterstanden IND
- Landenbeleid Libanon en Afghanistan
- Opvang en begeleiding amv's

Ter Apel

Gezien de actuele situatie in Ter Apel zouden we u graag ook het volgende meegeven. Het is ten tijde van dit debat drie weken geleden dat het COA zich genoodzaakt heeft gezien om in Ter Apel alleen nog opvang te bieden aan mensen in een kwetsbare positie. Er is geen plek meer voor iedereen die net aankomt in Nederland, vaak na een zware reis. VluchtelingenWerk Nederland vindt het [moreel onacceptabel](#) dat mensen die bescherming zoeken geen opvangplek krijgen, buiten op het gras verblijven zonder perspectief en laat in de avond heen en weer moeten naar nachtopvang. Er is geen sprake van een overmachtssituatie vanwege aantallen aanvragen die substantieel toenemen of anderszins niet voorspelbaar zijn. Het is een direct gevolg van het vastgelopen systeem en het tekort aan opvangplekken elders in het land.

De afgelopen weken zijn wij, samen met het Nederlandse Rode Kruis, dagelijks aanwezig geweest op het voterrein om vanuit onze juridische kennis en ervaring met vluchtelingen een luisterend oor te bieden, vragen te beantwoorden en te signaleren wanneer mensen in een (extra) kwetsbare situatie zitten. De onzekerheid waarin mensen verkeren, in weer en wind, niet wetend waar ze 's avonds kunnen slapen, wanneer ze wel naar binnen mogen, wat er gaat gebeuren. Het is een mensonwaardige situatie die directe actie vereist. Gelukkig zijn er elke keer gemeenten die opstaan om in toerbeurten nachtopvang aan te bieden. Maar dat is geen houdbare oplossing, voor niemand. Verlengen van bestaande opvanglocaties is nu een eerste directe oplossing om niet nog verder in de problemen te komen. Het zou ook helpen als er meerdere aanmeldcentra komen om de druk op Ter Apel te ontlasten. Met de inwerkingtreding van het Pact gaat de IND het aanmeldproces alleen in Ter Apel (en niet in Budel) uitvoeren, terwijl de druk daar al hoog is.

De kern is en blijft het realiseren van voldoende duurzame opvangplekken zodat het recht op opvang gerealiseerd wordt en mensen na het proces in Ter Apel hun plek vinden. VluchtelingenWerk waardeert het zeer dat deze minister zich zichtbaar hard maakt voor het uitvoeren en handhaven van de Spreidingswet waardoor er structurele en menswaardige opvangplekken ontstaan. Daarmee komt er ook een groter draagvlak voor opvang: jarenlang onderzoek laat zien dat zodra opvanglocaties in gemeenten worden geopend, verzet verstomt en verbinding in de lokale samenleving ontstaat. We zien ook diverse initiatieven door en samen met de VNG. Naast de uitbreiding van opvangplekken is ook het versneld huisvesten van de ruim 18.000 statushouders die nog in de opvang verblijven cruciaal: dit is een maatschappelijke opgave die gezamenlijk en zo snel mogelijk moet worden uitgevoerd. Tegelijkertijd hebben we nu te maken met een humanitaire noodsituatie, en niet voor de eerste keer. Het recht op opvang voor mensen die hier bescherming zoeken is wettelijk verankerd en

onze morele plicht. Wij wijzen de overheid op deze opdracht en willen daaraan bijdragen en ondersteunen waar mogelijk.

VluchtelingenWerk roept op te komen met acute oplossingen, naast een structurele (middel)lange termijn-aanpak. Er moet direct een einde komen aan de huidige situatie. Realiseer voor de korte termijn, en enkel voor zolang nodig is, fatsoenlijke noodopvanglocaties op een aantal plekken in het land. Steun en stimuleer gemeenten die (nood)opvang (willen) bieden op alle mogelijke manieren: met regie, bescherming tegen intimidatie, en praktische steun voor draagvlak. Het 'ondersteuningsteam' is daar een goede aanzet voor.

Plan van aanpak achterstanden

Op 5 juni heeft de minister het ['plan van aanpak wegwerken openstaande asielaanvragen IND'](#) gedeeld ten behoeve van de ruim 50.000 asielzaken die nog wachten op een beslissing. Een effectieve aanpak van de voortdurende wachttijden en achterstanden is van cruciaal belang: zie over de schadelijke effecten van wachttijden op het leven van mensen ons [rapport](#). Tijdens de behandeling van de Pact-wetgeving zijn de negatieve gevolgen van de 'knip' op 12 juni, waarbij de IND 70% van de capaciteit gaat inzetten op het behandelen van nieuwe aanvragen, veelvuldig aan de orde geweest.

De Rekenkamer stelde recent nog in het verantwoordingsonderzoek van het ministerie dat met het huidige proces en de huidige capaciteit er nog **11,9 jaar** nodig zou zijn om weer binnen normale beslistermijn te werken, zonder achterstanden.¹ Dit is een onvoorstelbaar lange periode, waarin het leven van mensen wordt stilgezet en al hun veerkracht en zelfregie verdwijnt.

VluchtelingenWerk vindt het daarom een positieve ontwikkeling dat er nu een concrete aanpak ligt die deze wachttijd zoveel mogelijk moet gaan beperken. Dat is geen makkelijke opgave te midden van een grote stelselwijziging. Een werkbare oplossing is belangrijk. Zodat het asielsysteem beter functioneert en de kosten voor de samenleving worden beperkt. Maar vooral om ervoor te zorgen dat mensen sneller en zorgvuldig een beslissing op hun asielaanvragen zodat zij uit de stilstand kunnen komen en hun leven hier of elders kunnen opbouwen.

Vanuit dat oogpunt heeft VluchtelingenWerk een aantal opmerkingen en vragen bij het behandelplan.

Algemene punten:

- In het plan is niet getornd aan de capaciteitsverdeling (70% nieuwe zaken, 30% oude zaken). We hebben begrip voor de wens en noodzaak om na 12 juni niet opnieuw achterstanden te creëren. Voor de ruim 50.000 mensen die vaak al jaren wachten, betekent dit echter dat zij nog meer op achterstand raken. Diegenen die het langst wachten zijn niet langer als eerste aan de beurt. Waarom was bijvoorbeeld een 50-50 verdeling geen optie: is dit door de IND doorberekend en wat waren we gevolgen?
- De nu verwachte behandeltijd van 3 jaar is een verbetering, maar nog altijd veel te lang. In hoeverre is er nagedacht over een plan b als in de praktijk blijkt dat ook die 3 jaar niet wordt gehaald en wat zou dat behelzen, nu er in het plan ook gesproken wordt over 'zonodig herijken'?
- De afgelopen jaren heeft de IND, naar aanleiding van onderzoeken van o.a. Significant en EY, ook versnellingsmaatregelen genomen. Uit eerdergenoemd [Rekenkamer-rapport](#) volgt dat deze maatregelen onder de streep *niet* tot een versnelling hebben geleid. Sterker nog, sommige maatregelen hebben geleid tot nog meer achterstanden. In hoeverre is er geleerd van eerdere lessen en hoe wordt dit effect nu voorkomen?

¹ [Resultaten verantwoordingsonderzoek 2025 ministerie van Asiel en Migratie](#), p.44

Concrete vragen met betrekking tot de voorgenomen werkwijze:

- Een indeling op kansrijkheid van aanvragen brengt het risico met zich mee dat er met een 'bias' naar de zaken kijken. Hoe wordt de kwaliteit van beslissingen gemonitord?
- Wordt ook gemeten of een waterbedeffect optreedt van werkdruk naar advocatuur en/of rechtbanken?
- Het werken in 'badges' leidt naar verwachting tot onrust in de opvang en logistieke uitdagingen voor IND, advocatuur en COA. Hoe wordt hierop geanticipeerd?

VluchtelingenWerk vindt het belangrijk dat de IND straks helder en tijdig over het behandelplan communiceert met mensen die asiel hebben aangevraagd. Bijvoorbeeld over wanneer naar verwachting met iemands aanvraag wordt gestart. Ook is het cruciaal, gezien de langere wachttijden dat alle mensen kunnen meedoen in de samenleving, het liefst door toegang tot taal, een opleiding of werk.

Wij kijken positief naar het feit dat minister laat zien dat hij nóg verder oplopende wachttijden probeert te voorkomen. Tegelijkertijd vindt VluchtelingenWerk dat mensen die het langst wachten als eerste aan de beurt moeten zijn. Wij maken ons zorgen over de effectiviteit van de versnellingsmaatregelen, gezien de beperkte sturingsmogelijkheden uit het verleden. Tot slot vragen we om een monitor van de zorgvuldigheid van de maatregelen, goede communicatie naar de mensen die het betreft en het mogelijkheden om de wachttijd zinvol te besteden.

Landenbeleid Libanon en Afghanistan

Libanon

De minister heeft een besluit- en vertrekmoratorium ingesteld voor aanvragen van Libanese vluchtelingen. Gezien de instabiele veiligheidssituatie is het een goede ontwikkeling dat gedwongen terugkeer naar Libanon voorlopig niet aan de orde is en er een vertrekmoratorium geldt. Tegelijkertijd worden Libanese aanvragen ook voor een half jaar stilgelegd en neemt de wachttijd voor hen toe.

VluchtelingenWerk pleit ervoor om op aanvragen van Libanezen afkomstig uit het zuiden van Libanon wel inhoudelijk te beslissen omdat er sprake is van een 15c-situatie en daarmee het recht op subsidiaire bescherming.² De situatie is voor de ongeveer 1 miljoen ontheemden zeer slecht en uitzichtloos. Door oorlogsgeweld zijn in Libanon sinds maart van dit jaar al 3.400 mensen om het leven gekomen. Door de algehele veiligheidssituatie in Libanon is er ook geen binnenlands hervestigingsalternatief.

VluchtelingenWerk vindt dat op aanvragen van Libanezen afkomstig uit het zuiden van Libanon inhoudelijk kan worden beslist omdat er sprake is van een 15c-situatie. Het besluitmoratorium zou daarom niet voor hen moeten gelden.

Afghanistan

Op basis van het nieuwe landenbeleid krijgen Afghaanse vrouwen voortaan in beginsel een a-status. VluchtelingenWerk ziet dat als een grote stap in de goede richting, maar ziet nog twee knelpunten. Omdat het beleid echter nog steeds ruimte biedt voor afwijzing van Afghaanse vrouwen (anders dan procedurele redenen) is het nog niet in lijn met de [jurisprudentie](#) van het EU Hof van Justitie. Het Hof oordeelde dat de discriminatie van vrouwen in Afghanistan een 'flagrante en onverbiddelijke ontkenning van hun menselijke waardigheid en andere grondrechten' oplevert. Dat betekent dat beleid en praktijk van de Taliban jegens vrouwen neerkomt op vervolging. Het Hof biedt daarmee geen ruimte aan lidstaten om aanvullende vereisten aan Afghaanse vrouwen te stellen.

² Zie onze [brief](#) t.b.v. het commissiedebat 13 mei 2026, p.4

Ten tweede wordt er nu, zonder nader onderbouwing en in tegenstelling tot het vorige beleid een beschermingsalternatief geïntroduceerd. Vanwege de zeer ernstige humanitaire situatie voor ontheemden in heel Afghanistan, die de afgelopen tijd nog verder verslechterd is door de vele gedwongen terugkeerders uit Pakistan en Iran, vindt VluchtelingenWerk dit niet redelijk. [UNHCR](#) stelt al sinds september 2025 dat Afghanen, gezien de onstabiele situatie in heel Afghanistan, in combinatie met de ernstige economische en humanitaire situatie in het land, geen bescherming geweigerd zou mogen op grond van een binnenlands vlucht- of vestigingsalternatief. Ook [EUAA](#) concludeert dit in haar meest recente richtlijnen over Afghanistan.

VluchtelingenWerk verzoekt uw Kamer het beleid verder te verbeteren door alle Afghaanse vrouwen bescherming te bieden, net als in andere EU-landen. Ook is het tegenwerpen van een beschermingsalternatief in Afghaanse asielzaken niet redelijk: op dit punt zou het vorige beleid gehandhaafd kunnen blijven.

Opvang en begeleiding amv's

In het regeerakkoord is opgenomen dat de begeleiding van alleenstaande minderjarige vreemdelingen (amv) wordt verlengd tot hun 21e levensjaar. In de [brief](#) van de minister van 2 juni jl. over kinderen in de asielopvang wordt aangegeven dat dit reeds wordt uitgevoerd voor amv met een verblijfsvergunning die in een opvanggezin of kleinschalige opvangvoorziening (KSO) verblijven.

VluchtelingenWerk vraagt de Minister aan te geven hoe spoedig een vorm van verlengde begeleiding voor jongeren die nog in procedure zijn en in de COA-opvang verblijven (zoals in de brief wordt aangekondigd) wordt gerealiseerd.

VluchtelingenWerk vraagt ook aandacht voor amv en jongeren van 18 jaar en ouder van wie de asielaanvraag is *afgewezen*. Het inwilligingspercentage van asielaanvragen daalt, ook onder amv en jongeren die net meerderjarig zijn geworden. Zij bevinden zich in een uiterst kwetsbare positie: op jonge leeftijd, vaak ver verwijderd van hun familie, worden zij geconfronteerd met grote onzekerheid over hun toekomst. Een afwijzing betekent bovendien niet altijd dat terugkeer op korte termijn mogelijk is, bijvoorbeeld voor mensen afkomstig uit Syrië. Wanneer deze jongeren 18 jaar worden en hun asielprocedure is afgerond, verliezen zij hun recht op reguliere asielopvang, terwijl er lange wachtlijsten zijn voor opvang voor ongedocumenteerden in de gemeente. Met betrekking tot het risico op overlastgevend gedrag wijzen we op het belang van een bredere benadering.³

Om recht te doen aan de positie waarin deze jongeren verkeren, te voorkomen dat zijn in situaties van dakloosheid terechtkomen en vanuit het perspectief van risico's op maatschappelijke overlast waar lokaal bestuur mee te maken krijgt, pleit VluchtelingenWerk voor voorzetting van begeleiding na hun 18^e levensjaar en invulling van de verantwoordelijkheid van de overheid om te voorzien in hun basisbehoeften.

Wij hopen dat u onze suggesties en aanbevelingen kunt gebruiken in het debat, voor vragen of een toelichting zijn we uiteraard beschikbaar.

Met vriendelijke groet,

Frank Candel
Bestuursvoorzitter VluchtelingenWerk Nederland

³ Zie onze eerdere [brief](#) aan de Kamer, p.2